

Kotipelargonit osa suomalaista puutarhakulttuuria

Maarit Heinonen, Saara Tuohimetsä, Jaana Laamanen, Pirjo Tanhuanpää, etunimi.sukunimi@luke.fi

Pelargonit ovat pitkään olleet tärkeä osa suomalaista puutarhakulttuuria. Maaseudun naiset jakoivat pistokkaita sukulaisille ja ystäville, ja ne ovat kulkeneet paikkakunnalta toiselle. Vanhimmat dokumentoidut ja edelleen kukoistavat kasvikannat ovat yli sata-vuotiaita. Suurin osa vanhanajan kukkivista pelargoneista on kotipelargoneja (*Pelargonium* Zonale-Ryhmä). Pelargonien kasvatusta ja kiinnostusta vanhoihin pelargonikantoihin on uudelleen lisääntynyt viime vuosina.

Lukessa on tutkittavana lähes sata eri paikkakunnilla ja eri nimillä tunnettua kotipelargonia. Tutkimuspelargonit on pääosin saatu Suomen Pelargoni-yhdistykseltä ja Tiina Niittyseltä, jotka ovat usean vuoden ajan jäljittäneet ja keränneet talteen vanhoja pelargoneja.

Kasvihuoneella ja laboratoriossa on tutkittu kasvien monimuotoisuutta morfologisilla havainnoilla ja DNA-analyysillä, jossa käytössä on ollut 17 mikrosatelliittia (SSR).

Pelargonityössä selvitetään myös kasvien viljelyhistoriaa ja pistokkaiden kulkureittejä. Kun pistokkaita on annettu eteenpäin, kasviin liittyviä tarinoita on tullut lisää ja kasvin nimi on voinut vaihtua.

Jotta pelargonit säilyisivät osana suomalaista puutarhakulttuuria tulevaisuudessakin, tarvitaan monia toimijoita: harrastajia, yhdistyksiä, museota ja kauppapuutarhoja.

Pelargonityön tuloksena vuonna 2022 julkaistava kotipelargonikantojen kuvasto kuvineen ja tarinoineen tarjoaa toimijoille välineen varmistaa niiden säilymistä elävänä kasviperintönä.

Kuva yllä: Tuntomerkkien havainnointipöydällä "Fallin Pelakuu". Kuva Saara Tuohimetsä

Kuva alla: Ruusunnuppupelargoneihin kuuluva "Viipurin Evakko" juhlistaa Puutarhaliiton Kotipuutarha-lehden 80. julkavuotta. Sen pistokashistoria ulottuu ainakin 1940-luvun Viipuriin. Kuva: Maarit Heinonen

Pelakuu – Varsin hyvät vanhat pelakuut

Tiedonvälityshanke 2020-2022, rahoittajat Leader Varsin Hyvä, Oiva Kuusisto säätiö ja Luke.

Hankkeessa kootaan vanhojen kotipelargonien taustatietoja ja mm. toteutetaan tapahtumasarja paikallisissa yhdistyksissä ja museoissa Varsinais-Suomen alueella. www.luke.fi/projektit/pelakuu/

Pieni perinnepelargoni näyttely: <https://youtu.be/O3FMABU1gFQ>

Pelargoni – Perinnepelargoneista hehkuu puutarhaviljelyyn

Tutkimushanke 2020-2022, rahoittajat Oiva Kuusisto säätiö ja Luke.

Hankkeessa tutkitaan vanhojen kotipelargonikantojen monimuotoisuutta sekä edistetään niiden tunnistamista, tuotteistamista ja säilymistä.

www.luke.fi/projektit/pelargoni/

luke.fi